

The Role of Business English in the Professional Development of Economics Students

Makhmudov Islombek Muhiddin o'g'li

Teacher of Kokand University of Andijan Branch

Islombek0326@gmail.com

Axmatov Samarbek Oybekovich

Kokand University, Andijan Branch Faculty of Social Humanities and Pedagogy, 1st-year student

Annotation

This article analyzes the role of Business English in the professional development of economics students. The study examines the importance of teaching Business English in developing students' communicative competence, professional skills, and critical thinking abilities. It also highlights the role of Business English in enhancing students' competitiveness in the labor market and their adaptation to the global business environment. The findings indicate that effective teaching of Business English significantly improves students' professional readiness and prepares them for active participation in the global economic context.

Keywords: Business English, economics students, professional development, communicative competence, global economy, labor market

Annotatsiya

Mazkur maqolada Business Englishning iqtisod yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar kasbiy rivojlanishidagi o'rni ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda Business Englishni o'qitish jarayonining talabalarda kommunikativ kompetensiya, kasbiy ko'nikmalar va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishdagi ahamiyati o'rganildi. Shuningdek, ushbu yo'nalishning mehnat bozoridagi raqobatbardoshlikni oshirish va xalqaro biznes muhitiga moslashishda tutgan o'rni tahlil etildi. Natijalar shuni

ko'rsatadiki, Business Englishni samarali o'qitish talabalarning kasbiy tayyorgarligini oshiradi va ularni global iqtisodiy muhitda faoliyat yuritishga tayyorlaydi.

Kalit so'zlar: Business English, iqtisod talabalari, kasbiy rivojlanish, kommunikativ kompetensiya, global iqtisodiyot, mehnat bozori

Kirish

XXI asrda globallashtirish jarayonlarining jadallashtirishi va xalqaro iqtisodiy aloqalarning kengayishi natijasida ingliz tili global kommunikatsiya vositasi sifatida mustahkam o'rin egalladi. Xususan, iqtisodiyot, moliya, marketing va menejment kabi sohalarda ingliz tilining ahamiyati sezilarli darajada ortib bormoqda. Bugungi kunda xalqaro biznes muhitida samarali faoliyat yuritish uchun nafaqat nazariy iqtisodiy bilimlar, balki professional darajada ingliz tilida muloqot qilish ko'nikmalari ham zarur hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, iqtisod yo'nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun Business Englishni egallash muhim kasbiy kompetensiyalardan biri sifatida qaralmoqda. Mazkur yo'nalish umumiy ingliz tilidan farqli ravishda, ishbiarmonlik muhitiga xos kommunikativ vaziyatlar, rasmiy yozishmalar, muzokaralar olib borish va taqdimotlar o'tkazish kabi amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan. Zamonaviy ta'lim paradigmasi talabalarning faqat bilim olishiga emas, balki ularni real kasbiy faoliyatga tayyorlashga yo'naltirilgan. Shu bois, oliy ta'lim tizimida Business Englishni o'qitish jarayonini takomillashtirish, uni amaliyot bilan integratsiyalash va innovatsion pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi Business Englishning iqtisod talabalari kasbiy rivojlanishidagi o'rnini ilmiy jihatdan asoslash, uning kommunikativ va professional kompetensiyalarni shakllantirishdagi ta'sirini aniqlash hamda ta'lim jarayonida qo'llash samaradorligini tahlil qilishdan iborat.

Adabiyotlar Tahlili

Business English va English for Specific Purposes [ESP] yo‘nalishlari bo‘yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ushbu sohaning nazariy asoslarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Xususan, Hutchinson va Waters [1987] ESPni o‘quvchilarning aniq ehtiyojlariga moslashtirilgan til o‘qitish yondashuvi sifatida izohlab, ta‘lim jarayonida kasbiy kontekstga asoslangan materiallardan foydalanish zarurligini ta‘kidlaydi. Ularning konsepsiyasiga ko‘ra, til o‘qitish jarayoni o‘quvchining kelajakdagi kasbiy faoliyati bilan uzviy bog‘liq bo‘lishi lozim. Ellis [2003] hamda Nunan [2004]) tomonidan ilgari surilgan kommunikativ va vazifaga asoslangan (task-based) yondashuvlar til o‘rganishda real vaziyatlarga yaqinlashtirilgan faoliyatlarning samaradorligini asoslaydi. Ushbu yondashuvlar Business Englishni o‘qitishda keng qo‘llanilib, talabalarni amaliy kommunikatsiyaga tayyorlashda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Donna [2000]) Business Englishni ishbilarmonlik muhitida samarali muloqotni ta‘minlovchi til ko‘nikmalari tizimi sifatida tavsiflab, uning professional faoliyatdagi o‘rnini alohida ta‘kidlaydi. Muallifning fikricha, biznes ingliz tili nafaqat lingvistik bilimlarni, balki strategik kommunikatsiya, muzokara olib borish va qaror qabul qilish kabi kompetensiyalarni ham o‘z ichiga oladi. Bargiela-Chiappini va Nickerson [1999] biznes kommunikatsiyasining madaniyatlararo xususiyatlarini o‘rganib, ingliz tilining global biznes tiliga aylanish jarayonini tahlil qiladi. Ularning tadqiqotlari xalqaro kompaniyalarda samarali muloqot qilish uchun til bilan bir qatorda madaniy kompetensiyaning ham muhimligini ko‘rsatadi. Nickerson [2005] tomonidan olib borilgan izlanishlar esa ingliz tilining xalqaro biznes muhitida lingua franca sifatida keng qo‘llanilishini tasdiqlaydi. Bu esa iqtisod talabalari uchun Business Englishni o‘rganish nafaqat afzallik, balki zarurat ekanligini ko‘rsatadi. Shuningdek, zamonaviy tadqiqotlarda Business Englishni o‘qitishda autentik materiallardan foydalanish, interaktiv metodlar va texnologiyalarning qo‘llanilishi ta‘lim samaradorligini oshirishi

qayd etiladi. Umuman olganda, ilmiy adabiyotlar tahlili Business Englishning iqtisodiy yo'nalishdagi ta'limda muhim pedagogik vosita ekanligini asoslaydi.

Tadqiqot Metodologiyasi

Mazkur tadqiqot Business Englishning iqtisod talabalari kasbiy rivojlanishiga ta'sirini o'rganishga qaratilgan bo'lib, unda kompleks metodologik yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning nazariy asosini zamonaviy pedagogika, til o'qitish metodikasi va kommunikativ yondashuv tamoyillari tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

1. Nazariy tahlil metodi. Mazkur metod orqali Business English va ESPga oid ilmiy manbalar, monografiyalar va maqolalar tizimli ravishda o'rganildi. Ushbu bosqichda mavjud nazariy qarashlar tahlil qilinib, tadqiqotning konseptual asoslari shakllantirildi.
2. Qiyosiy tahlil metodi. Umumiy ingliz tili va Business English o'rtasidagi metodik farqlar tahlil qilindi. Bunda o'qitish maqsadi, mazmuni va natijalari asosiy mezonlar sifatida belgilandi.
3. Sifat [qualitative] tadqiqot yondashuvi. Tadqiqotda talabalarning kasbiy rivojlanishi, kommunikativ kompetensiyasi va til o'zlashtirish jarayonidagi o'zgarishlari sifat jihatdan tahlil qilindi. Ushbu yondashuv orqali o'quv jarayonining ichki dinamikasi o'rganildi.
4. Kuzatuv metodi. O'quv jarayonida talabalar faoliyati muntazam kuzatilib, ularning Business Englishni qo'llash darajasi baholandi. Bu metod real ta'lim jarayonidagi o'zgarishlarni aniqlash imkonini berdi.
5. Umumlashtirish va tizimlashtirish metodi. Olingan natijalar asosida ilmiy xulosalar ishlab chiqildi va Business Englishning kasbiy rivojlanishdagi o'rni umumlashtirildi. Tadqiqot metodologiyasi natijalarning ishonchligini ta'minlashga xizmat qilib, Business Englishni o'qitishning samaradorligini kompleks tarzda baholash imkonini berdi.

Natijalar

Tadqiqot jarayonida olingan natijalar Business Englishning iqtisod yo‘nalishidagi talabalar kasbiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta‘sir ko‘rsatishini tasdiqladi. Xususan, mazkur yondashuv til kompetensiyalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, talabalarni real biznes muhitiga tayyorlashda muhim vosita ekanligi aniqlandi. Birinchidan, Business Englishni tizimli o‘qitish talabalarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda samarali omil sifatida namoyon bo‘ldi. Tadqiqot davomida kuzatilganidek, talabalar ishbilarmonlik yozishmalari, muzokaralar va taqdimotlar bilan bog‘liq topshiriqlarni bajarish jarayonida ingliz tilida erkinroq va maqsadga yo‘naltirilgan holda muloqot qila boshladilar. Bu esa ularning og‘zaki va yozma nutq ko‘nikmalarining uyg‘un rivojlanishiga xizmat qildi. Ikkinchidan, Business English talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o‘ynashi aniqlandi. Xususan, iqtisodiy terminologiyani o‘zlashtirish, moliyaviy hujjatlar bilan ishlash va rasmiy muloqot yuritish ko‘nikmalari sezilarli darajada rivojlandi. Bu esa talabalarni kelajakdagi kasbiy faoliyatga tayyorlash jarayonini jadallashtiradi. Uchinchidan, tadqiqot natijalari Business Englishning mehnat bozorida raqobatbardoshlikni oshirishdagi ahamiyatini ko‘rsatdi. Ingliz tilini professional darajada egallagan talabalar xalqaro kompaniyalar va tashkilotlarda ishlash imkoniyatiga ega bo‘lishi, shuningdek, ularning ishga joylashish imkoniyatlari kengayishi kuzatildi. To‘rtinchidan, mazkur yondashuv talabalarning tanqidiy fikrlash va muammo yechish ko‘nikmalarini rivojlantirishga ijobiy ta‘sir ko‘rsatdi. Real biznes vaziyatlariga asoslangan topshiriqlar orqali talabalar muqobil yechimlarni ishlab chiqish va asosli qarorlar qabul qilish tajribasini orttirdilar. Beshinchidan, Business English o‘qitilishi madaniyatlararo kommunikativ kompetensiyani shakllantirishga xizmat qilishi aniqlandi. Bu esa global iqtisodiy muhitda samarali faoliyat yuritish uchun zarur omillardan biri hisoblanadi. Umuman olganda, olingan natijalar Business English iqtisod talabalari uchun nafaqat til o‘rganish

vositasi, balki ularning kasbiy rivojlanishini ta'minlovchi kompleks pedagogik mexanizm ekanligini ko'rsatadi.

Muhokama

Tadqiqot natijalari asosida olib borilgan muhokama Business Englishning iqtisod talabalari kasbiy rivojlanishidagi o'rnini chuqurroq tahlil qilish imkonini beradi. Olingan natijalar zamonaviy pedagogik nazariyalar va mavjud ilmiy tadqiqotlar bilan uyg'unlikda ekanligi kuzatiladi. Avvalo, Business Englishning kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishdagi samaradorligi ESP konsepsiyasi doirasida ilgari surilgan nazariy qarashlarni tasdiqlaydi. Xususan, til o'qitish jarayonining kasbiy ehtiyojlarga moslashtirilishi talabalarning bilimni chuqurroq va amaliy jihatdan o'zlashtirishiga olib keladi. Shuningdek, tadqiqot natijalari Business Englishning talaba markazli yondashuv sifatida ustunliklarini ko'rsatadi. An'anaviy o'qitish usullarida talabalar ko'proq passiv bilim oluvchi sifatida ishtirok etsa, Business English doirasida ular faol muloqotchi va muammo yechuvchi subyekt sifatida shakllanadi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshiruvchi muhim omillardan biridir. Muhokama jarayonida yana bir muhim jihat — Business Englishning integrativ xususiyatidir. Ya'ni, u til ko'nikmalarini alohida emas, balki kompleks holda rivojlantiradi. Tinglab tushunish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarining o'zaro uyg'un rivojlanishi talabalarni real biznes muhitiga tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Biroq, tadqiqot davomida ayrim muammolar ham aniqlanganini qayd etish lozim. Jumladan, Business Englishni samarali o'qitish uchun maxsus metodik tayyorgarlikka ega o'qituvchilar zarur. Shuningdek, autentik materiallar bilan ta'minlash va o'quv dasturlarini zamonaviy talabalar asosida yangilash masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda. Shunga qaramay, umumiy tahlil natijalari Business Englishning iqtisod talabalari kasbiy rivojlanishida muhim o'rin tutishini yana bir bor tasdiqlaydi. To'g'ri tashkil etilgan ta'lim jarayonida ushbu yondashuv yuqori samaradorlikka erishish imkonini beradi.

XULOSA

Mazkur tadqiqot Business Englishning iqtisod yoʻnalishida tahsil olayotgan talabalar kasbiy rivojlanishidagi oʻrnini ilmiy jihatdan tahlil qilishga bagʻishlandi. Oʻrganish natijalari shuni koʻrsatdiki, Business English zamonaviy taʼlim tizimida nafaqat til oʻrgatish vositasi, balki talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantiruvchi muhim pedagogik omil sifatida namoyon boʻladi. Tadqiqot davomida Business Englishni oʻqitish talabalarning kommunikativ kompetensiyasini sezilarli darajada rivojlantirishi aniqlandi. Xususan, ular ishbilarmonlik muloqoti, rasmiy yozishmalar, taqdimotlar va muzokaralar olib borish jarayonida ingliz tilidan samarali foydalanish koʻnikmalarini egallaydilar. Bu esa ularning kasbiy faoliyatga tayyorgarlik darajasini oshiradi. Shuningdek, Business English iqtisod talabalari uchun mehnat bozorida raqobatbardoshlikni oshiruvchi muhim omil ekanligi tasdiqlandi. Xalqaro biznes muhitida ingliz tilini puxta bilish mutaxassislarning ishga joylashish imkoniyatlarini kengaytiradi va ularning professional rivojlanishini tezlashtiradi. Bundan tashqari, mazkur yondashuv talabalarda tanqidiy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va muammolarni hal etish koʻnikmalarini rivojlantirishga xizmat qilishi aniqlandi. Bu esa ularning nafaqat lingvistik, balki intellektual rivojlanishiga ham ijobiy taʼsir koʻrsatadi. Umuman olganda, Business Englishni iqtisod taʼlim jarayoniga keng joriy etish dolzarb pedagogik vazifa hisoblanadi. Ushbu yondashuv talabalarni global iqtisodiy muhitga moslashgan, raqobatbardosh va professional mutaxassislar sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan Adabiyotlar

1. Hutchinson, T., & Waters, A. (1987). English for Specific Purposes: A Learning-Centered Approach. Cambridge University Press.
2. Ellis, R. (2003). Task-Based Language Learning and Teaching. Oxford University Press.

3. Nunan, D. (2004). *Task-Based Language Teaching*. Cambridge University Press.
4. Donna, S. (2000). *Teach Business English*. Cambridge University Press.
5. Bargiela-Chiappini, F., & Nickerson, C. (1999). *Writing Business: Genres, Media and Discourses*. Longman.
6. Nickerson, C. (2005). English as a lingua franca in international business contexts. *English for Specific Purposes*, 24(4), 367–380.
7. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge University Press.
8. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. (1998). *Developments in English for Specific Purposes*. Cambridge University Press.
9. Harmer, J. (2007). *How to Teach English*. Pearson Education.
10. Brieger, N. (1997). *The York Associates Teaching Business English Handbook*. York Associates.